

העולם מידרדר בִּסְחָרוֹר

מאנגלית: ליאת מורביצ'יק וסלמאן מצאלחה

ויסטן הָיו אודן, בריטי, אמריקאי ואירופי, הוא מגדולי המשוררים של השפה האנגלית במאה ה־20. אודן נולד ביוזק שבאנגליה, הצעיר בין שלושת בניהם של ג'ורג' וקונסטנס אודן. כשמלאו לאודן שמונה שנים נשלח לפנימייה בסארי, שם היה תלמיד טוב למדי, אך עצל, רשלן וחצוף. משם עבר לבית הספר הפרטי של גרשם שהתמחה בהוראת מדעים.

מגרשם עבר אודן לאוקספורד, ולאחר שנה של לימודי מדעים פנה ללימודי ספרות ובחר להשתלם בשירה האנגלו־סאכסונית העתיקה, ונעשה מנהיגה של קבוצת משוררים צעירים שנודעה לאחר מכן כ"קבוצת אודן". שנות ה־30 היו "תור הזהב" של אודן, תחנתו הראשונה אחרי סיום לימודיו הייתה ברלין, שם שהה כשנה, החליף אהובים, וצפה מקרוב מאוד בגעש המהומות הפוליטיות.

בחיי הפרטיים נעשה אודן בודד ומסוגר יותר, בעל הרגלי עבודה אדוקים אף יותר. העמיתים לקולג' שפגשו בו עם השנים פגשו באדם שיכור למדי, שחזר על אותם נושאי שיחה, נשא דרשות ארוכות ונמנע בעקשנות מלהקשיב לבני שיחו. אולם אודן המשיך לעבוד, וכתב שירים חדשים. ב־28 בספטמבר 1973 קרא אודן משיריו לפני חברי "אגודת הספרות האוסטרית" ביוזפפלאץ, התנצל שעליו להשתמט מארוחת הערב, ופרש לחדרו למלון. למחרת היום נמצא מת במיטתו, לאחר שלקה באי־ספיקת לב.

באמצע שנות ה־90 עלתה הפופולריות של אודן הודות לסרט "ארבע חתונות ולוויה אחת", שבו צוטט שירו Funeral Blues במלואו.

הלם

האוסמן צדק מן הסתם:
העולם מדרדר בסחרור.
אין דבר נוראי או מטמטם
מכדי שיקרה כאמור.
זאת אומרת, אני, המהגן
ועזעתי ממה שקרה,
ברגני שנולד עוד בזמן
ש"אלקטרה" היתה במגרה.
קצר ראי החרד מרובה,
צאצא לכמורה שמרנית
וחשדן כלפי כל מאוה
כולל התשוקה המינית,
החולם על בקעה עלונית,
מקלטם של רועים ננوحים,
הסולד מאקלים אימתני,
ונבהל מניבי הטורפים
כמו מספורט רצחני ואגרוף,
כשאותי, כשאותי! הנשמע?
בפלוגהאפן של וינה עצרו
וחפשו עלי כלי מלחמה.

תרגום: ליאת מורבצ'יק

בְּלוֹז לְוִיָּה

עֲצְרוּ אֶת הַשְּׁעוֹנִים, נִתְקוּ אֶת הַטִּלְפֹּן,
מִנְעוּ כָּל־בַּיִם מִנִּבְחָ עִם עֲצָם עֲסִיסִית לְגֶרוֹן,
הַשְּׁקִיטוּ פִּסְנֵיתֵיכֶם, וְעַם קוֹל עֲמוּם שֶׁל תֶּחֱף
הוֹצִיאוּ אֶת הָאָרוֹן, תִּנּוּ לְאֲבָלִים לְחֶלֶף.

תִּנּוּ לְמִטּוֹסִים לְחוּג, מֵעַל הָרֹאשׁ לְגִנְחָה,
לְרֹשֶׁם בְּשָׁמִים מָסָר: "הָאִישׁ הַזֶּה מְנוּחַ".
עַל צִוְּאֵי יוֹנִי הָעִיר הַנִּיחוּ סְרִטִים לְאֲבָל אוֹת,
תִּנּוּ לְשׁוֹטְרֵי תְּנוּעָה כְּפָפוֹת שְׁחֵרוֹת לַעֲטוֹת.

הָיָה צָפוֹן שְׁלִי, דְּרוֹמִי הָיָה, קִדְמָה וַיִּם,
הָיָה עֲמַל שְׁבוּעִי, סוֹפ־שׁ לְנוּחַ גַּם.
הָיָה לִי הִירָח, חֲצוֹת לַיְלִי, הַשִּׁיר וְעוֹד;
חֲשַׁבְתִּי אוֹהֲבִים לְנֶצַח. טְעִיתִי בְּכֶךָ מָאֵד.

בְּכוֹכְבִים אֵין צֶרֶךְ לִי כָּעֵת; כָּבוּ אוֹתָם כָּלָם,
אֲרִזוּ אֶת הִירָח, פָּרְקוּ אֶת הַשֶּׁמֶשׁ גַּם,
שִׁפְכוּ אֶת הָאוֹקֵינוֹס טֹאטְאוּ אֶת הַיַּעֲרוֹת;
כִּי מִרְגַּע זֶה אֵין טוֹב שְׁעוֹד יָכוֹל לְקֵרוֹת.

תרגום: סלמאן מצאלחה